

UDK: (048.1)336.67: 368.025.13+368.87+657.442(497.11)

Dr Milan B. Cerović,¹

predsednik Udruženja korisnika osiguranja

REZULTATI OSIGURANJA REPUBLIKE SRBIJE U 2015. GODINI

PREGLEDNI RAD

Apstrakt

Rezultati delatnosti osiguranja analiziraju se na više načina. Autor u ovom radu obuhvata strukturu portfelja, ažurnost u rešavanju šteta i isplati odšteta, racio brojeve, merodavan tehnički rezultat i dobitak odnosno gubitak. U zavisnosti od raspoloživosti, podaci su prikazani po vrstama osiguranja u okviru životnih osiguranja, neživotnih osiguranja i za delatnost u celini.

Cilj rada je analiza ostvarenih rezultata osiguranja u celini i omogućavanje društvima za osiguranje da u određenom obimu izvrše uporednu analizu svojih rezultata u odnosu na ukupne ostvarene rezultate osiguranja u zemlji.

Ključne reči: *osiguranje, premija, štete, tehnički rezultat, racio brojevi, dobitak, gubitak.*

¹ i-mejl: ukosbg@gmail.com
Rad je primljen: 9. 9. 2016.
Rad je prihvaćen: 15. 9. 2016.

1. Uvod

I pored izazova ispoljenih na globalnom nivou, u Srbiji je 2015. godine došlo do blagog, ali veoma značajnog popravljavanja makroekonomskih prilika i intenziviranja ukupnih ekonomskih tokova. Prvenstveno zahvaljujući sprovođenju određenih mera fiskalne konsolidacije i strukturnih reformi, ekonomski oporavak je preokrenut u pozitivnom smeru. Posle nepovoljnih ekonomskih kretanja u 2014., kada se bruto društveni proizvod (dalje u tekstu: BDP) smanjio za 1,8%, u 2015. ostvaren je rast od 0,7%. Zabeležen je pad godišnje inflacije (potrošačkih cena) sa 1,7% na 1,5%, broja nezaposlenih sa 19,2% na 17,7%² i prosečne zarade sa 368 evra u 2014. godini na 353,7 evra (Republički zavod za statistiku, 2016). Krajem godine kurs dinara prema evru iznosio je 121,63 prema 120,96 dinara, a prema američkom dolaru 111,25 prema 99,46 dinara u 2014. godini. Posle više godina, smanjen je budžetski deficit sa 2,9% u 2014. na 1% u 2015. godini (Narodna banka Srbije, 2016a).

Među značajnije karakteristike delatnosti osiguranja u 2015. godini spada stupanje na snagu Zakona o osiguranju (Zakon, 2014), i donošenje propisa za izvršenje ovog zakona, što je Narodna banka Srbije (dalje u tekstu: NBS) blagovremeno izvršila.³

Napomene: Iznosi premije osiguranja, likvidiranih i rezervisanih zahteva za naknadu štete, dobitak i gubitak po godinama prikazani su u evrima po srednjem kursu dinara NBS na dan 31. decembar svake godine (2015=121,6261; 2014=120,9583; 2013=114,6421), a podaci u tabelama i njihov komentar, po kursu navedenom u svakoj tabeli.

2. Učesnici na tržištu osiguranja

U 2015. godini na srpskom tržištu osiguranja radilo je 20 akcionarskih društava za osiguranje i četiri društva za reosiguranje. Šest kompozitnih društava obavljalo je poslove životnih i neživotnih osiguranja, pet društava samo osiguranje života, a devet društava samo poslove neživotnih vrsta osiguranja. U aprilu je „MetLife“ društvu za osiguranje života data saglasnost za dobrovoljnu likvidaciju koja je završena u toku godine.

Prema strukturi vlasništva kapitala, u stranom vlasništvu je 19 društava, 16 društava za osiguranje i tri društva za reosiguranje. U domaćem vlasništvu je pet društava, četiri društva za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje, od kojih

² Revidirani podaci za 2014. i 2015. godinu prema novoj metodologiji ankete o radnoj snazi.

³ Zakon o osiguranju stupio je na snagu 26. 6. 2015. godine. Da bi se omogućila puna primena tog zakona kojim su uvedene određene novine u cilju boljeg uređenja tržišta, veće zaštite korisnika osiguranja i novih mera nadzora, Narodna banka Srbije je do juna 2015. godine donela 14 podzakonskih akata.

je u većinskom vlasništvu države jedno društvo za osiguranje i jedno društvo za reosiguranje.

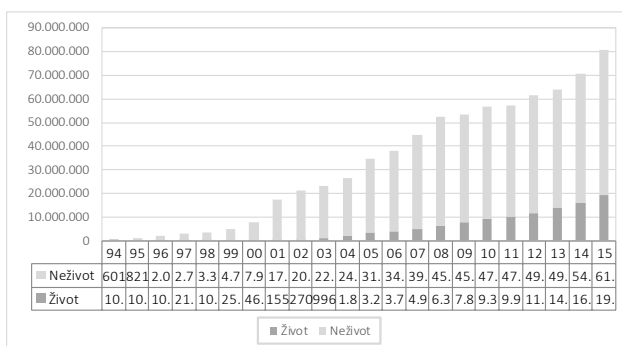
Nastavljeno je blago smanjenje broja zaposlenih u društvima za osiguranje i društvima za reosiguranje sa 11.307 u 2013, preko 11.287 u 2014., na 10.859 zaposlenih lica, koliko ih je bilo na kraju 2015. godine. U prodajnoj mreži učestvovalo je 20 banaka koje su dobile dozvolu za zastupanje u osiguranju, 95 pravnih lica (za posredovanje u osiguranju, za zastupanje u osiguranju i za pružanje drugih usluga u osiguranju), 113 zastupnika u osiguranju (fizičkih lica preduzetnika) i 15.545 fizičkih lica za poslove zastupanja, odnosno posredovanja u osiguranju. Zaključivanje ugovora o osiguranju od auto-odgovornosti obavljaju i pravna lica koja u skladu s propisima o bezbednosti saobraćaja na putevima vrše tehnički pregled motornih vozila (Zakon, 2009. čl. 44).

3. Premija osiguranja

Blag ekonomski oporavak uz povećanje zaposlenosti, sprovođenje mera strukturnih reformi i fiskalne konsolidacije u poslednjih nekoliko godina pozitivno se odrazio i na obuhvat osiguranja imovine i lica u 2015. godini.

Prema podacima Udruženja osiguravača Srbije (dalje u tekstu: UOS) i Narodne banke Srbije na grafikonu 1 i 2 prikazana je bruto premija osiguranja u poslednje 22 godine.

Grafikon 1: Bruto premija osiguranja u Srbiji 1994–2015. godine u 000 dinara



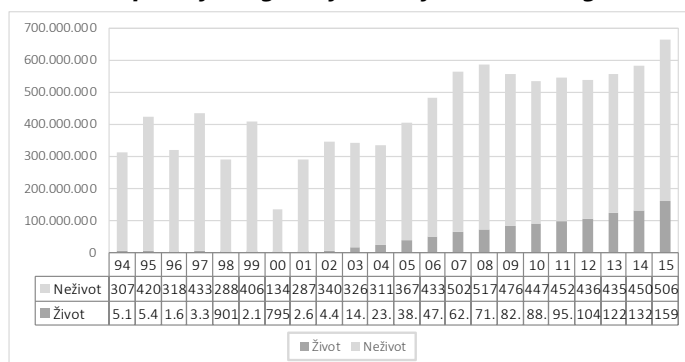
Izvor: UOS i NBS

Bruto premija osiguranja nastavlja višegodišnji trend ubrzanijeg rasta. U 2015. premašila je 80,9 milijardi dinara (19,4 život, a 61,5 milijardi dinara neživot), prema 611 milionu dinara (10 život, a 601 milion dinara neživot), koliko je iznosila 1994. godine.

M. Cerović: Rezultati osiguranja Republike Srbije u 2015. godini

Zbog veće oscilacije srednjeg kursa dinara prema evru, tendencija kretanja bruto premije osiguranja je drugačija. Uz nešto veća kolebanja u prvoj polovini posmatranog perioda, primetno je veoma konstantno povoljno kretanje u celini u poslednjim godinama posmatranog perioda, i što je još značajnije, tendencija povećanja osetno je izraženija kod osiguranja života.⁴

Grafikon 2: Bruto premija osiguranja u Srbiji 1994–2015. godine u evrima



Izvor: UOS i NBS

Na kraju 2015. bruto premija iznosila je 665,4 miliona evra (159,2 život, a 506,2 miliona evra neživot), u odnosu na 312,1 milion evra u 1994. godini (5,1 život, a 307 miliona evra neživot).

Tabela 1: Bruto premija u evrima po srednjem kursu NBS 31. decembra 2014. i 2015. godine

Šifra	Vrsta osiguranja	Bruto premija u evrima		% učešća		Index 15/14
		2014	2015	2014	2015	
01	Osiguranje od posledica nezgode	33.913.415	35.275.554	5,8	5,3	104,0
02	Dobrovoljno zdravst. osiguranje	10.970.773	13.034.628	1,9	2,0	118,8
03	Osiguranje motornih vozila	50.242.927	51.214.838	8,6	7,7	101,9
04	Osiguranje šinskih vozila	1.250.770	1.083.715	0,2	0,2	86,6
05	Osiguranje vazduhoplova	942.052	855.910	0,2	0,1	90,9
06	Osiguranje plovni objekata	686.964	736.980	0,1	0,1	107,3
07	Osiguranje robe u prevozu	5.163.457	5.439.696	0,9	0,8	105,3
08	Imovina od požara i dr. opasnosti	36.123.300	41.692.030	6,2	6,3	115,4
09	Ostala osiguranja imovine	81.183.152	79.572.682	13,9	12,0	98,0

⁴ Preračunato u evre po srednjem kursu NBS krajem svake godine, a do 2000. godine preko 1 €=1,95583 DM.

M. Cerović: Rezultati osiguranja Republike Srbije u 2015. godini

Šifra	Vrsta osiguranja	Bruto premija u evrima		% učešća		Index
		2014	2015	2014	2015	
10	Odgovornost motornih vozila	195.696.955	238.496.351	33,6	35,8	121,9
11	Odgovornost vazduhoplova	840.513	849.752	0,1	0,1	101,1
12	Odgovornost plovnih objekata	119.132	217.207	0,0	0,0	182,3
13	Osig. od opšte odgovornosti	10.664.890	12.269.891	1,8	1,8	115,0
14	Osiguranje kredita	2.811.514	3.662.709	0,5	0,6	130,3
15	Osiguranje jemstva	493.864	567.469	0,1	0,1	114,9
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	5.991.660	6.613.169	1,0	1,0	110,4
17	Osig. troškova pravne zaštite	51.472	48.115	0,0	0,0	93,5
18	Osiguranje pomoći na putu	13.571.876	14.522.952	2,3	2,2	107,0
19	Drugo neživotno osiguranje	8.639	0	0,0	0,0	0,0
I	NEŽIVOTNA OSIGURANJA (1–19)	450.727.325	506.153.646	77,3	76,1	112,3
20	Osiguranje života	116.801.427	144.040.999	20,0	21,6	123,3
21	Rentno osiguranje	4.767.593	5.119.353	0,8	0,8	107,4
22.01	Osiguranje nezgode uz os. života	8.328.482	8.845.240	1,4	1,3	106,2
22.02	Zdravstveno osig. uz osig. života	842.695	1.091.180	0,1	0,2	129,5
22	Dopunsko osig. uz osig. života	9.171.177	9.936.420	1,6	1,5	108,3
23	Dobrovoljno penzijsko osig.	0	0	0,0	0,0	0,0
24	Druge vrste životnog osiguranja	1.578.742	114.893	0,3	0,0	7,3
II	ŽIVOTNA OSIGURANJA (20–24)	132.318.940	159.211.666	22,7	23,9	120,3
III	UKUPNO (I+II)	583.046.265	665.365.312	100,0	100,0	114,1

Izvor: Narodna banka Srbije

Ukupna bruto premija osiguranja iznosi 665,4 miliona evra, prema 583,0 miliona evra u 2014. godini. Povećana je za 82,3 miliona evra ili 14,1%, prema povećanju od 24,4 miliona evra ili 4,4% u 2014. godini.⁵ Najveće učešće u ukupnoj premiji po vrstama osiguranja zauzima auto-odgovornost sa 35,8%, prema 33,6% u 2014. godini. Zatim dolazi osiguranje života od 21,6% prema 20%, i ostala osiguranja imovine 12% prema 13,9% u 2014. godini. Na te tri vrste zajedno otpada 69,5% ukupne premije osiguranja, prema 67,5%, koliko je zabeleženo u 2014. godini. Izuzev kod auto-odgovornosti i osiguranja života, kod ostalih vrsta veoma je mala razlika između učešća u ukupnoj premiji osiguranja 2015. u odnosu na 2014. godinu.

⁵ Posmatrano u dinarima, povećanje ukupne bruto premije iznosi 14,7% kao rezultat rasta premije životnih osiguranja od 21% i premije neživotnih osiguranja od 12,9%, prema 10,1% (životna osiguranja 13,8% i neživotna osiguranja 9,1%) u 2014. godini.

Premija neživotnih osiguranja iznosi 506,2 miliona evra ili 76,1% u odnosu na 450,7 miliona evra ili 77,3% od ukupne bruto premije u 2014. godini. U odnosu na prethodnu godinu povećana je za 55,4 miliona evra ili 12,3% kao rezultat povećanja od 57,3 miliona evra kod četrnaest i pada od 1,9 miliona evra kod četiri vrste neživotnih osiguranja. Najveći deo od 48,4 miliona evra odnosno 84,4% povećanja odnosi se na osiguranje od auto-odgovornosti (42,8 miliona evra ili 74,7%) i na osiguranje imovine od opasnosti od požara i nekih drugih opasnosti (5,6 miliona evra ili 9,7%). Od ukupnog smanjenja, 1,6 miliona evra ili 85,9% odnosi se na ostala osiguranja imovine. Najveći procentualni rast od 82,3% zabeležen je kod osiguranja od odgovornosti vlasnika plovniha objekata, a najveći pad od 13,4% kod osiguranja šinskih vozila, ali zbog malih apsolutnih iznosa, ove vrste osiguranja nisu znatnije uticale na ukupno povećanje i smanjenje premije osiguranja. Zahvaljujući rastu premije od auto-odgovornosti za 21,9%, povećano je učešće premije motornih vozila na 57,2% (10,1% AK i 47,1% AO), sa 54,6% (11,2% AK i 43,4% AO) koliko je iznosilo u 2014. godini.

Premija životnih osiguranja iznosi 159,2 miliona evra prema 132,3 miliona evra koliko je iznosila u 2014. godini. Premija je veća za 26,9 miliona evra odnosno 23,9% kao rezultat povećanja za 28,4 miliona evra kod tri i smanjenja za 1,5 miliona evra kod jedne vrste osiguranja. Najveći deo od 27,2 miliona evra ili 96,1% povećanja odnosi se na osiguranje života, a 100% smanjenja na druge vrste životnih osiguranja.

Ukupno ostvarena bruto premija (zarađena premija) u 2015. godini iznosi 649,7 miliona evra prema 550,9 miliona evra u 2014, a po glavi stanovnika 93 evra, prema 77 u 2014. godini. Učešće premije u procenjenom BDP povećano je na 2% sa 1,8%, koliko je iznosilo u prethodne tri godine (Narodna banka Srbije, 2015, str. 53).

4. Raspodela bruto premije osiguranja

Bruto premija osiguranja raspoređuje se na deo za režijski dodatak (dalje u tekstu: RD) koji služi za pokriće troškova sprovođenja osiguranja (dalje u tekstu: TSO) i na funkcionalnu premiju koja se deli na sredstva preventive za sprovođenje mera radi sprečavanja i suzbijanja rizika koji ugrožavaju predmete osiguranja i tehničku premiju za pokriće šteta u skladu sa zaključenim ugovorom o osiguranju i drugim obavezama u vezi sa štetama.

Režijski dodatak je iznosio 131,3 miliona evra ili 19,7%, prema 121,1 milion evra ili 20,8% od ukupne bruto premije u 2014. godini. Od premije neživotnih osiguranja izdvojeno je 105,2 miliona evra po prosečnoj stopi od 20,8%, prema 98,0

miliona evra ili 21,7%, a od premije životnih osiguranja iznos od 26,1 milion evra ili 16,4% prema 23,1 milion evra po prosečnoj stopi od 17,5% u 2014. godini. Najveći procenat režijskog dodatka kod neživotnih osiguranja od 44,7% izdvojen je kod osiguranja troškova pravne zaštite, a najmanji 4,3% kod osiguranja vazduhoplova. Kod životnih osiguranja najviše, 20,5% izdvojeno je kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života, a najmanje, 15,2% kod rentnog osiguranja.

Sredstva preventivna su izdvojena samo od bruto premije neživotnih vrsta osiguranja. Iznose 7,4 miliona evra ili 1,5% prema 6,4 miliona evra ili 1,4% u 2014. godini. Najviše, 4,7 miliona evra ili 1,9%, izdvojeno je od premije osiguranja od auto-odgovornosti, a najmanje – 25 evra ili 0,1%, od premije osiguranja troškova pravne zaštite. Najveći deo sredstava preventivna, 88% prema 87,3% u 2014. godini, izdvojeno je od bruto premije osiguranja auto-kaska, osiguranja imovine od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti, ostalih osiguranja imovine i osiguranja od auto-odgovornosti.

Tehnička premija osiguranja (bruto premija umanjena za režijski dodatak i preventivu) iznosi 526,7 miliona evra ili 79,2% prema 455,6 miliona evra ili 78,1% u 2014. godini. Veći deo tehničke premije od 76% prema 76,6% odnosi se na neživotna, a 24% prema 23,4% u 2014. godini na životna osiguranja. Kada se od bruto premije odbiju preventivna i troškovi sprovođenja osiguranja, tehnička premija iznosi 442 miliona evra ili 66,4% prema 368,3 miliona evra ili 63,2% od bruto premije, koliko je iznosila u 2014. godini.

5. Zahtevi za naknadu štete

Na tabeli broj 2 prikazan je broj rezervisanih prijavljenih šteta (RPŠ) na kraju 2014, broj podnetih zahteva za naknadu štete (PZ), broj storniranih i odbijenih (ST i OD), broj i iznos likvidiranih (LŠ) i broj i iznos rezervisanih prijavljenih šteta u 2015. godini.

Tabela 2: Prijavljene, likvidirane, rezervisane prijavljene štete i proseki likvidiranih i rezervisanih prijavljenih šteta u evrima po srednjem kursu NBS 31. 12. 2015.

Šifra	Vrsta osiguranja	RPŠ 2014	Broj zahteva za naknadu štete 2015				Prosek u evrima	
			PZ	ST i OD	LŠ	RPŠ	LŠ*	RPŠ
01	Od posledica nezgode	2.258	84.697	16.904	67.724	2.327	331	821
02	Dobrovoljno zdravstveno	1.661	142.048	7.454	129.284	6.971	80	81
03	Osiguranje motornih vozila	7.699	66.650	6.017	59.749	8.583	654	838
04	Osiguranje šinskih vozila	21	684	255	428	22	1.067	2.585
05	Osiguranje vazduhoplova	4	9	4	5	4	80.766	146.391

M. Cerović: Rezultati osiguranja Republike Srbije u 2015. godini

Šifra	Vrsta osiguranja	RPŠ 2014	Broj zahteva za naknadu štete 2015				Prosek u evrima	
			PZ	ST i OD	LŠ	RPŠ	LŠ*	RPŠ
06	Osig. plovnih objekata	21	61	15	47	20	5.582	5.817
07	Osiguranje robe u prevozu	42	657	72	592	35	1.711	42.448
08	Imovina od požara i dr. opas.	672	8.450	2.029	6.617	476	5.432	17.856
09	Ostala osiguranja imovine	1.815	68.527	9.515	59.221	1.606	580	8.301
10	Auto-odgovornost	10.622	56.428	6.497	49.153	11.400	1.472	5.737
11	Odgovornost vazduhoplova	0	5	1	3	1	0	0
12	Odgov. plovnih objekata	1	3	4	0	0	0	0
13	Opšta odgovornost	1.036	6.947	1.375	5.434	1.174	506	4.606
14	Osiguranje kredita	170	3.529	244	3.141	314	382	543
15	Osiguranje jemstva	409	671	114	934	32	377	559
16	Osig. finansijskih gubitaka	50	1.751	579	1.168	54	675	1.575
17	Osig. troškova pravne zaštite	3	2	2	0	3	0	1.568
18	Osiguranje pomoći na putu	1.512	47.036	3.613	43.507	1.428	155	569
19	Druga neživotna osiguranja	0	2	0	2	0	0	0
I	NEŽIVOT (1 DO 19)	27.996	488.157	54.694	427.009	34.450	535	3.067
20	Osiguranje života	937	31.648	789	30.714	1.082	1.226	1.665
21	Rentno osiguranje	2	1.628	1	1.613	16	1.421	830
22	Dopunsko uz osig. života	600	5.800	2.146	3.555	699	596	1.225
23	Dobrovoljno penzijsko osig.	0	0	0	0	0	0	0
24	Druge vrste životnog osig.	1	106	7	97	3	863	0
II	ŽIVOT (20 do 24)	1.540	39.182	2.943	35.979	1.800	1.172	1.484
III	UKUPNO (I+II)	29.536	527.339	57.637	462.988	36.250	585	2.988

*U obračun proseka likvidiranih šteta nije uključen broj odbijenih i storniranih zahteva za naknadu štete.

Izvor: Narodna banka Srbije

U odnosu na prethodnu godinu, zabeležen je rast ukupnog broja svih kategorija zahteva za naknadu štete i smanjenje prosečnog iznosa likvidiranih i rezervisanih prijavljenih šteta. Za 8,7 odsto povećao se broj podnetih zahteva za naknadu štete prema 6,3 odsto, za 8 odsto broj likvidiranih šteta prema 6,5 odsto, a za 1,8 odsto broj storniranih i odbijenih zahteva za naknadu štete prema 4,7 odsto u 2014. godini. Najveće povećanje od 18,1 odsto zabeleženo je kod broja rezervisanih prijavljenih šteta na kraju godine, prema smanjenju za 0,6 odsto u 2014. godini.

U postupku rešavanja u toku godine bilo je 556.875 zahteva za naknadu štete prema 515.977 zahteva u 2014. godini. Likvidirano, stornirano i odbijeno je 520.625 zahteva ili 93,5%, prema 485.274 zahteva ili 94,0% u 2014, a na kraju 2015. rezervisano

M. Cerović: Rezultati osiguranja Republike Srbije u 2015. godini

je 36.250 zahteva ili 6,5% prema 30.703 zahteva, to jest 6% u 2014. godini. Stornirano je i odbijeno 57.637 zahteva ili 11,1% od ukupnog broja likvidiranih, storniranih i odbijenih šteta, prema 56.593 zahteva ili 6,3% u 2014. godini.

**Tabela 3: Likvidirane štete u evrima po srednjem kursu NBS
31. 12. 2014. i 2015. godine**

Šifra	Vrsta osiguranja	2014			2015		
		Iznos	%	Index*	Iznos	%	Index*
01	Od posledica nezgode	21.323.043	8,5	95,1	22.428.023	8,3	105,2
02	Dobrovoljno zdravstveno	8.329.375	3,3	115,3	10.339.754	3,8	124,1
03	Osig. motornih vozila	41.594.583	16,5	98,8	39.054.709	14,4	93,9
04	Osiguranje šinskih vozila	219.464	0,1	119,4	456.793	0,2	208,1
05	Osiguranje vazduhoplova	43.387	0,0	12,6	403.828	0,1	930,8
06	Osig. plovnih objekata	448.741	0,2	97,0	262.361	0,1	58,5
07	Osig. robe u prevozu	1.480.791	0,6	82,9	1.013.056	0,4	68,4
08	Imovina od požara i dr. opasn.	20.810.428	8,3	131,6	35.945.073	13,3	172,7
09	Ostala osiguranja imovine	36.956.182	14,7	97,1	34.358.801	12,7	93,0
10	Auto-odgovornost	72.401.208	28,7	91,7	72.376.768	26,7	100,0
11	Odgovornost vazduhoplova	0	0,0	0,0	2.458	0,0	0,0
12	Odgov. plovnih objekata	17	0,0	0,1	8	0,0	48,4
13	Opšta odgovornost	2.780.892	1,1	84,2	2.749.911	1,0	98,9
14	Osiguranje kredita	553.108	0,2	108,0	1.201.091	0,4	217,2
15	Osiguranje jemstva	198.986	0,1	89,3	352.301	0,1	177,0
16	Osig. finansijskih gubitaka	547.974	0,2	138,8	788.277	0,3	143,9
17	Osig. troškova pravne zaštite	2.224	0,0	101,6	345	0,0	15,5
18	Osiguranje pomoći na putu	5.358.425	2,1	95,3	6.751.676	2,5	126,0
19	Druga neživotna osiguranja	422	0,0	155,9	0	0,0	0,0
I	NEŽIVOT (1 DO 19)	213.049.250	84,5	98,0	228.485.235	84,4	107,2
20	Osiguranje života	34.280.665	13,6	120,3	37.661.390	13,9	109,9
21	Rentno osiguranje	2.100.898	0,8	108,7	2.292.394	0,8	109,1
22	Dopunsko uz osig. života	2.111.579	0,8	98,9	2.118.221	0,8	100,3
23	Dobrovoljno penzijsko osig.	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
24	Druge vrste životnog osig.	640.353	0,3	116,5	83.740	0,0	13,1
II	ŽIVOT (20 do 24)	39.133.495	15,5	118,1	42.155.746	15,6	107,7
III	UKUPNO (I+II)	252.182.745	100,0	100,7	270.640.981	100,0	107,3

* Prethodna godina = 100.

Izvor: Narodna banka Srbije

Ukupne likvidirane štete s troškovima iznose 270,6 prema 252,2 miliona evra u 20142014. godini.⁶ Povećane su za 7,3 odsto, kao rezultat povećanja šteta životnih osiguranja od 7,7 odsto i neživotnih osiguranja 7,2 odsto, prema povećanju za 0,7 odsto u 2014. godini, kao rezultat rasta šteta životnih osiguranja od 18,1 odsto i pada šteta neživotnih osiguranja za dva odsto.

Likvidirane štete neživotnih osiguranja u ukupnim štetama učestvuju sa 84,4 odsto, a od toga se 75,4% odnosi na pet vrsta osiguranja (26,7% AO, 14,4% AK, 13,3% osiguranje imovine od požara, 12,7% ostala osiguranja imovine i 8,3% osiguranje od nezgode). Rast po vrstama u odnosu na prethodnu godinu kretao se od 5,2% kod nezgode do čak 830,8% kod osiguranja vazduhoplova, a pad od 1,1% kod opšte odgovornosti do 84,5% kod osiguranja troškova pravne zaštite. Od pet vrsta osiguranja sa najvećim iznosom šteta povećanje od 72,7% zabeleženo je kod osiguranja imovine od požara i 5,2% kod nezgode, stagnacija kod auto-odgovornosti, a pad od 7% kod ostalih osiguranja imovine, te 6,1% kod osiguranja motornih vozila.

U odnosu na prethodnu godinu povećanje šteta kod životnih osiguranja kretalo se od 0,3% kod dopuskog osiguranja, uz osiguranje života do 9,9% kod osiguranja života, a smanjenje za 86,9% kod drugih vrsta životnih osiguranja. Od 15,6% učešća šteta svih vrsta životnih osiguranja, 13,9% pripada osiguranju života.

Prosek likvidiranih šteta prikazan na tabeli 2 izračunat je na osnovu broja likvidiranih šteta na tabeli 2 i iznosa likvidiranih šteta na tabeli 3. Prosečan iznos likvidirane štete smanjen je sa 588 na 585 evra, to jest za 0,6 odsto prema 5,5 odsto, koliko je iznosio u 2014. godini.⁷ Kod neživotnih osiguranja prosek se kretao od 80 evra kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja do 80.766 evra kod osiguranja vazduhoplova, a kod životnih osiguranja od 596 evra kod dopuskog osiguranja uz osiguranje života do 1.421 evro kod rentnog osiguranja.

Prihodi po osnovu regresa i prodaje osiguranih oštećenih stvari (dalje u tekstu: prihodi od regresa) iznose 10.571.300 evra (www.apr.gov.rs), od kojih se na osiguranje od auto-odgovornosti odnosi 6.452.464 evra (NBS, 2016b), prema 6.559.550 evra (na auto-odgovornost odnosi se 3.374.667 evra), koliko su iznosili u 2014. godini (www.nbs.rs). Kod obračuna merodavnog tehničkog rezultata prihodi od regresa ostvareni u 2015. umanjani za deo koji se odnosi na auto-odgovornost, raspoređeni su po vrstama osiguranja srazmerno

⁶ Troškovi u vezi sa štetama, uključujući i štete iz primljenih saosiguranja, obuhvataju troškove uviđaja, procene, likvidacije i isplate, sudske troškove, troškove veštačenja, ostvarivanja regresa i druge troškove.
⁷ U prosek nije uključen broj storniranih i odbijenih zahteva za naknadu štete.

prosečnom učešću prihoda od regresa u prethodne tri godine.⁸

Posredne štete obaveznih osiguranja u saobraćaju nisu uključene u iznos likvidiranih šteta na tabeli broj 2 i 3. Pokrivaju se preko doprinosa garantnom fondu pri Udruženju osiguravača Srbije i doprinosa Republičkom fondu zdravstvenog osiguranja (dalje u tekstu: RFZO). Osetno su povećane na 22,7 miliona evra sa 18,5 miliona evra u 2014. godini (preko garantnog fonda na 10,8 sa 8,7 miliona evra (UOS, 2015 i 2016b), a preko RFZO na 11,9 sa 9,8 miliona evra). Učešće doprinosa garantnom fondu u bruto premiji iznosi 5,5% prema 4,4%, a 14,9% prema 12,0% u 2014. godini u iznosu isplaćenih šteta svih vrsta obaveznih osiguranja u saobraćaju. Doprinos RFZO iznosi 5% od bruto premije osiguranja od auto-odgovornosti, ili 16,5% prema 13,5% u 2014. godini od isplaćenih odšteta za auto-odgovornost. U preko pet poslednjih godina javilo se više veoma značajnih problema u radu institucije garantnog fonda (Cerović, 2015, str. 37), a od uvođena 2011. godine i u vezi s doprinosom RFZO za pokriće regresa svih organizacija socijalnog osiguranja (Cerović, 2016, str. 64).

Rezervisane štete na tabeli broj 2 prikazane su po broju i prosečnom iznosu rezervisanih prijavljenih šteta, a na tabeli broj 4 ukupan iznos rezervisanih šteta koji obuhvata rezervisane prijavljene i rezervisane neprijavljene zahteve za naknadu štete.

**Tabela 4: Rezervisane štete u evrima po srednjem kursu NBS
31.12.2014. i 2015. godine**

Šifra	Vrsta osiguranja	2014			2015		
		Iznos	%	Index*	Iznos	%	Index*
01	Od posledica nezgode	8.926.291	4,3	96,8	10.068.604	4,6	112,8
02	Dobrovoljno zdravstveno	1.843.305	0,9	106,3	2.536.947	1,2	137,6
03	Osiguranje motornih vozila	11.787.285	5,7	99,3	12.905.766	6,0	109,5
04	Osiguranje šinskih vozila	271.953	0,1	135,5	284.774	0,1	104,7
05	Osiguranje vazduhoplova	432.513	0,2	135,7	716.565	0,3	165,7
06	Osiguranje plovnih objekata	190.785	0,1	91,2	207.135	0,1	108,6
07	Osiguranje robe u prevozu	550.223	0,3	43,6	1.814.717	0,8	329,8
08	Imovina od požara i dr. opas.	15.497.035	7,5	243,1	14.805.868	6,8	95,5
09	Ostala osiguranja imovine	24.222.563	11,7	261,7	19.933.304	9,2	82,3
10	Auto-odgovornost	132.305.464	63,9	96,0	137.476.249	63,5	103,9
11	Odgovornost vazduhoplova	0	0,0	0,0	247	0,0	0,0
12	Odgov. plovni objekata	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0

⁸ Narodna banka Srbije nije objavila podatak o prihodima od regresa u 2015. za razliku od prethodnih godina, zbog čega su zbirni podaci iz drugih izvora raspoređeni na vrste osiguranja po navedenom ključu, izuzev za osiguranje od auto-odgovornosti, koji su od NBS dobijeni po zahtevu kao informacija od javnog značaja.

M. Cerović: Rezultati osiguranja Republike Srbije u 2015. godini

Šifra	Vrsta osiguranja	2014			2015		
		Iznos	%	Index*	Iznos	%	Index*
13	Opšta odgovornost	4.521.120	2,2	89,0	9.255.867	4,3	204,7
14	Osiguranje kredita	264.645	0,1	145,2	505.221	0,2	190,9
15	Osiguranje jemstva	190.901	0,1	124,7	102.075	0,0	53,5
16	Osig. finansijskih gubitaka	792.075	0,4	248,3	332.577	0,2	42,0
17	Osig. troškova pravne zaštite	5.407	0,0	70,9	4.703	0,0	87,0
18	Osiguranje pomoći na putu	1.997.143	1,0	101,7	2.207.215	1,0	110,5
19	Druga neživotna osiguranja	41	0,0	79,0	0	0,0	0,0
I	NEŽIVOT (1 DO 19)	203.798.749	98,5	109,6	213.157.834	98,4	104,6
20	Osiguranje života	1.755.713	0,8	101,8	1.801.628	0,8	102,6
21	Rentno osiguranje	893	0,0	86,0	13.278	0,0	1486,9
22	Dopunsko uz osiguranje života	1.388.181	0,7	94,8	1.674.558	0,8	120,6
23	Dobrovoljno penzijsko osig.	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
24	Druge vrste životnog osiguranja	0	0,0	0,0	502	0,0	0,0
II	ŽIVOT (20 do 24)	3.144.787	1,5	98,6	3.489.966	1,6	111,0
III	UKUPNO (I+II)	206.943.536	100,0	109,4	216.647.800	100,0	104,7

* Prethodna godina = 100.

Izvor: Narodna banka Srbije

Od 216,6 miliona ukupno rezervisanih šteta 98,4% pripada neživotnom, a 1,6% životnom osiguranju, prema 206,9 miliona evra (98,5% neživot, a 1,5% život) u 2014. godini.

Posmatrano po vrstama osiguranja, učešće se kreće od 0,1% kod osiguranja šinskih vozila i osiguranja vazduhoplova do 63,5% kod osiguranja od auto-odgovornosti. Kod osiguranja od odgovornosti vlasnika plovniha objekata i drugih neživotnih osiguranja nije bilo rezervisanih zahteva za naknadu štete.

Ukupne štete povećane su za 4,7% (11% život, a 4,6% neživot) prema 9,4% (9,6% neživot povećanje, a 1,4% život smanjenje), koliko su iznosile u 2014. godini. Povećanje po vrstama osiguranja kretalo se od 1,7% kod osiguranja pomoći na putu do čak 1.386,9% kod rentnog osiguranja, a smanjenje između 4,5% kod osiguranja imovine od požara i 58% kod osiguranja finansijskih gubitaka.

Rezervisane prijavljene štete iznose 108,3 prema 111,6 miliona evra, veći deo od 97,5% prema 97,7% pripada neživotnim, a znatno manji – 2,5% prema 2,3% u 2014. godini – životnim vrstama osiguranja. Na pet vrsta otpada 92,2% (60,4% AO, 12,3% ostala osiguranja imovine, 7,8% osiguranje imovine od požara, 6,6% AK i 5% opšta odgovornost), a svega 7,8% na sve ostale vrste životnih i neživotnih osiguranja.

Prosek rezervisanih prijavljenih šteta izračunat je na osnovu broja podnetih zahteva prikazanih na tabeli broj 2. i dela iznosa rezervisanih šteta prikazanih na

tabeli broj 4. koji se odnosi na rezervisane prijavljene štete. Prosek je smanjen na 2.988 evra ili za 17,8% (1.484 evra ili 10% život, a 3.067 evra ili 18% neživot) sa 3.636 evra uz povećanje za 22,6% (1.649 evra ili 43,8% život, a 3.741 evro ili 20,3% neživot) u 2014. godini. Po vrstama osiguranja prosek se kretao od 81 evra kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja do 146.391 evra kod osiguranja vazduhoplova.

Rezervisane neprijavljene štete iznose 108,3 miliona evra, isto kao i rezervisane prijavljene štete, prema 95,3 miliona evra, koliko su iznosile 2014. godine. Najveći deo od 99,2% prema 99,4% pripada neživotnim, a 0,8% prema 0,6% u 2014. godini životnim vrstama osiguranja. Na pet vrsta odnosi se 91,3% (66,5% AO, 7,5% osiguranje od nezgode, 6,1% ostala osiguranja imovine, 5,8% osiguranje imovine od požara i 5,3% AK), a na sve druge vrste životnih i neživotnih osiguranja svega 8,7%.

Tehničke rezerve osiguranja utvrđuju se na osnovu akata poslovne politike društva za osiguranje i odluke NBS kojom se uređuju bliži kriterijumi i način obračunavanja tehničkih rezervi osiguranja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje osiguranje.⁹

Tabela 5: Tehničke rezerve osiguranja u evrima na dan 31. 12. 2014. i 2015. godine

Redni broj	Opis tehničkih rezervi	2014			2015		
		Iznos	%	Rast	Iznos	%	Rast
1	Prenosna premija život	2.163.465	0,2	10,9	2.314.446	0,2	7,0
2	Prenosna premija neživot	197.094.883	21,9	8,9	217.851.053	21,3	10,5
3	Svega prenosna premija	199.258.348	22,2	8,9	220.165.499	21,6	10,5
4	Rezervisane štete život	3.144.786	0,3	-1,4	3.489.966	0,3	11,0
5	Rezervisane štete neživot	190.200.623	21,2	2,2	213.157.834	20,9	12,1
6	Svega rezervisane štete	193.345.409	21,5	2,2	216.647.800	21,2	12,1
7	Rezerve za izravnjanje rizika	34.284.906	3,8	14,8	4.476.860	0,4	-86,9
8	Matematička rezerva život	471.877.399	52,5	15,4	563.028.536	55,2	19,3
9	Rezerve za bonuse i popuste	0	0,0	0,0	950.799	0,1	0,0
10	Rezerve za neistekle rizike	0	0,0	0,0	15.383.828	1,5	0,0
11	Rezerve osig. u invest. riziku	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
12	Ukupne tehničke rezerve	898.766.062	100,0	10,8	1.020.653.322	100,0	13,6

Izvor: Narodna banka Srbije

⁹ Odluka o tehničkim rezervama (Sl. glasnik RS, broj 42/2015), kojom je zamenjena Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja prenosnih premija (Sl. glasnik RS, broj 19/2005); Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervisanih šteta (Sl. glasnik RS, broj 86/2007); Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja rezervi za izravnjanje rizika (Sl. glasnik RS, broj 13/2005 i 23/2006) i Odluka o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja matematičke rezerve i rezerve za učešće u dobiti (Sl. glasnik RS, broj 7/2010, 93/2011 i 87/2012).

Tehničke rezerve osiguranja povećane su za 121,9 miliona evra ili 13,6 odsto, prema povećanju koje je u 2014. godini iznosilo 87,6 miliona evra ili 10,8 odsto. Najveći deo od 55,2% ukupnog iznosa tehničkih rezervi prema 52,5% u 2014. godini pripada matematičkoj rezervi osiguranja života (deo koji je obrazovan u 2015. iznosi 91,2 miliona evra prema 62,8 miliona evra, koliko je iznosio u 2014. godini), a najmanji od 0,1% rezervama za bonuse i popuste koje su prvi put uvedene u ovoj godini. Rezerve za osiguranja kod kojih su osiguranici prihvatili da učestvuju u investicionom riziku nisu izdvajane.

Najveći rast od 19,3% prema 15,4% zabeležen je kod matematičke rezerve, a najveći pad kod rezervi za izravnanje rizika od čak 86,9% prema rastu od 14,8% u 2014. godini.¹⁰

6. Reosiguranje i pasivno saosiguranje

Premija reosiguranja i pasivnog saosiguranja iznosi 81,4 miliona evra ili 12,2% od bruto premije osiguranja (78,8 ili 15,6% neživot, a 2,6 miliona evra ili 1,6% život) prema 69,1 milion evra ili 12% (66,7 ili 15,1% neživot, a 2,4 miliona evra ili 1,8% život) u 2014. godini. Najveći deo od premije reosiguranja i pasivnog saosiguranja kod neživotnih osiguranja od 34,8% prema 38,9% u 2014. izdvojen je za pokriće rizika ostalih vrsta osiguranja imovine, 24,1% prema 22% za osiguranje imovine od požara i nekih drugih opasnosti i 10,3% prema 10,1% u 2014. za auto-kasko, što ukupno za ove tri vrste osiguranja čini 69,2% prema 71% u 2014. godini. Kod životnih osiguranja procenat od 67,7 prema 65,2% pripada dopunskom osiguranju uz osiguranje života, a 32,3% prema 34,8% u 2014. godini osiguranju života.

Učešće reosiguranja i pasivnog saosiguranja u likvidiranim štetama osiguranja bez troškova u vezi s rešavanjem i isplatom šteta iznosi 40,7 prema 28,4 miliona evra, odnosno 16,1% prema 12,4%, koliko je zabeleženo u 2014. godini. Veći deo, 40,1 miliona evra ili 98,6% prema 27,6 miliona evra ili 97,4% pripada neživotnom, a 0,6 miliona evra ili 1,4% prema 0,8 miliona evra ili 2,6% u 2014. godini životnom osiguranju. Najveći procenat učešća reosiguranja i pasivnog saosiguranja u likvidiranim štetama po vrstama osiguranja od 66,5% zabeležen je kod osiguranja imovine od rizika požara i nekih drugih opasnosti, 57,1% kod osiguranja finansijskih gubitaka, 50% kod osiguranja troškova pravne zaštite i 22% kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života.

¹⁰ Za razliku od prethodnog perioda, društvo je dužno da obrazuje rezerve za izravnanje rizika za vrstu osiguranja kredita, a može obrazovati rezerve za izravnanje rizika i za druge vrste neživotnih osiguranja ako je to utvrdilo svojim pravilnikom kojim se uređuju obračun i obrazovanje rezervi za izravnanje rizika.

Najveći procenat u ukupnom iznosu šteta koje padaju na teret reosiguranja i pasivnog saosiguranja neživotnih osiguranja 57,7 odsto pripada osiguranju imovine od rizika požara i nekih drugih opasnosti, 18,5 odsto ostalim osiguranjima imovine i 11,7 odsto osiguranju auto-kaska. Na ove tri vrste zajedno se odnosi 87,8 odsto, a na sve ostale vrste neživotnih osiguranja 12,2 odsto. Kod životnih vrsta osiguranja 76 odsto likvidiranih šteta na teret reosiguravača i pasivnog saosiguravača odnosi se na dopunsko osiguranje uz osiguranje života, a 24 odsto na osiguranje života.

7. Ostvareni rezultati

Društva za osiguranje i društva za reosiguranje sastavljaju finansijske izveštaje u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo, te primenom kontnog okvira i sadržine i forme obrazaca finansijskih izveštaja koje propisuje NBS.¹¹ Društva iskazuju stanje i promene imovine, kapitala i obaveza, prihode i rashode i utvrđuju rezultate poslovanja u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (MSFI). Za sagledavanje i analizu ostvarenih rezultata koriste se finansijski izveštaji, napomene uz te izveštaje, drugi podaci o poslovanju i neki dodatni pokazatelji karakteristični za delatnost osiguranja.¹² U nastavku rada prikazani su rezultati poslovanja korišćenjem racio brojeva, merodavan tehnički rezultat i dobitak, odnosno gubitak.

7.1. Racio brojevi i merodavan tehnički rezultat

Zbog specifičnosti delatnosti osiguranja, racio brojevi i merodavan tehnički rezultat imaju poseban značaj za utvrđivanje i analizu ostvarenih rezultata, ali i za ocenu boniteta osiguravača, uspešnosti dosadašnje i kreiranje poslovne politike društva za osiguranje u narednom periodu uključujući izradu, izmene i dopune opštih akata i akata poslovne politike.

¹¹ Odluka o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za društva za osiguranje (*Sl. glasnik RS*, broj 135/2014 i 102/2015) i Odluka o sadržaju i formi obrazaca finansijskih izveštaja za društva za osiguranje (*Sl. glasnik RS*, broj 135/2014, 141/2014 i 102/2015).

¹² Finansijski izveštaji dostavljaju se Agenciji za privredne registre, u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo, kao i Narodnoj banci Srbije, u skladu sa zakonom kojim se uređuje osiguranje.

Tabela 6: Racio brojevi i merodavan tehnički rezultat osiguranja 31. 12. 2015.

Šifra	Racio brojevi			Kombinovani		Tehnički rezultat u evrima i %			
	RD	TSO	Šteta*	RD	TSO	Sa RD	%	Sa TSO	%
01	30,7	44,2	68,2	98,8	112,4	254.898	98,9	-4.444.047	123,2
02	26,8	45,5	88,8	115,7	134,4	-2.196.239	124,8	-4.522.936	169,4
03	23,6	44,0	72,5	96,1	116,5	1.587.956	95,8	-8.750.847	131,4
04	17,5	45,6	45,6	63,1	91,2	383.924	55,1	94.295	83,3
05	4,4	44,4	78,5	82,8	122,9	143.791	82,1	-191.453	141,1
06	27,4	44,4	38,2	65,6	82,6	241.042	53,3	118.668	69,9
07	18,8	44,5	42,2	61,0	86,7	2.052.931	52,2	687.811	76,5
08	17,7	44,3	86,3	104,0	130,6	-1.889.077	105,7	-12.760.132	156,7
09	20,3	42,8	37,3	57,6	80,1	33.017.303	47,8	14.838.255	67,0
10	18,9	25,5	41,8	60,7	67,3	81.884.332	53,6	66.995.159	58,5
11	4,3	40,2	0,0	0,0	33,0	933.140	0,0	603.761	0,0
12	20,4	49,6	2,4	22,7	52,0	153.906	1,2	98.291	1,9
13	18,9	45,6	64,1	83,0	109,7	1.966.315	79,2	-1.148.263	118,1
14	42,0	54,2	41,1	83,1	95,3	792.570	60,3	434.746	73,5
15	28,6	43,7	46,9	75,5	90,6	137.594	65,8	52.257	83,5
16	32,6	44,9	5,2	37,7	50,1	4.014.802	7,6	3.225.002	9,3
17	43,6	42,4	0,0	42,9	41,8	27.535	0,0	28.121	0,0
18	39,9	43,2	47,7	87,6	90,9	1.685.829	80,5	1.196.242	85,3
19	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	41	0,0	41	0,0
I	21,4	35,4	51,2	72,6	86,6	125.192.594	66,7	56.554.973	81,6
20	16,1	26,5	87,8	104,0	114,3	-5.742.304	104,8	-20.636.981	119,5
21	15,2	26,5	106,3	121,5	132,8	-1.101.499	125,4	-1.678.277	144,6
22	20,7	26,7	26,6	47,3	53,3	5.278.078	33,1	4.682.936	35,8
23	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0,0	0	0,0
24	0,0	26,5	1516,4	1516,4	1542,9	-1.627.340	1516,4	-1.657.764	2062,6
II	16,4	26,5	85,7	102,1	112,2	-3.193.065	102,4	-19.290.086	116,5
III	20,2	33,2	59,6	79,8	92,9	121.999.529	76,0	37.264.887	91,2

* Na osnovu podataka iz godišnjih izveštaja za 2015. po srednjem kursu NBS na dan 31. 12. 2015. godine. TSO posebno za životna i neživotna osiguranja, izuzev auto-odgovornosti, raspoređeni po vrstama srazmerno visini bruto premije osiguranja.

** U merodavne štete kod šifre 01, 10, 11 i 12 uključen je doprinos GF, kod šifre 10 i doprinos RFZO, a kod šifre 20, 21, 22 i 24 matematička rezerva u visini razlike na kraju tekuće i prethodne godine.

Izvor: NBS, a za TSO životnih i neživotnih osiguranja APR

Racio režije iznosi 20,2% (16,4% život, 21,4% neživot), prema 21,7% (17,5% život, 23,1% neživot) u 2014. godini. Kod životnih osiguranja kretao se između 0,0%

kod drugih vrsta životnog osiguranja, 15,2% kod rentnog i 20,7% kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života, a u neživotnom osiguranju od 4,3% kod osiguranja od odgovornosti vlasnika vazduhoplova do 43,6% kod osiguranja troškova pravne zaštite.

Racio troškova sprovođenja osiguranja beleži trend smanjenja na 33,2% (26,5% život, 35,4% neživot) sa 37,2% (30,2% život, 39,4% neživot), koliko je iznosio u 2012. godini. Kod osiguranja života razlike su veoma male, najniži od 26,5% zabeležen je kod osiguranja života, rentnog osiguranja i drugih vrsta osiguranja života, a najveći od 26,7% kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života. Kod neživotnih vrsta osiguranja razlike su znatno veće, od 25,5% kod osiguranja od auto-odgovornosti do 54,2% kod osiguranja kredita.

Racio šteta smanjen je na 59,6% (85,7% život, 51,2% neživot), u odnosu na 65% (93,5% život, 56% neživot) u 2014. godini.¹³ U životnom osiguranju kretao se između 26,6% kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života do čak 1516,4% kod drugih vrsta osiguranja života. Kod neživotnih vrsta osiguranja najniži od 0,0% zabeležen je kod osiguranja od odgovornosti vlasnika vazduhoplova i osiguranja troškova pravne zaštite, a najveći od 88,8% kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja.

Kombinovani racio režije i šteta iznosi 79,8% (102,1% život, 72,6% neživot), prema 86,8% (111% život, 79,1% neživot) u 2014. godini. Kod životnih osiguranja kretao se između 47,3% kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života i 1516,4% kod drugih vrsta životnih osiguranja, a kod neživotnih osiguranja od 0,0% kod osiguranja od odgovornosti vlasnika vazduhoplova do 115,7% kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja.

Kombinovani racio troškova sprovođenja osiguranja i šteta beleži veoma pozitivan trend smanjenja na 92,9% (112,2% život, 86,6% neživot) u odnosu na 102,2% (123,7% život, 95,4% neživot) u 2014. godini. U životnim vrstama osiguranja kretao se između 53,3% kod dopunskog osiguranja uz osiguranje života i čak 1542,9% kod drugih vrsta osiguranja života, a kod neživotnih osiguranja od 33% kod osiguranja od odgovornosti vazduhoplova do 134,4% kod dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja.

Troškovi sprovođenja osiguranja (umanjeni za proviziju od reosiguranja i retrocesija u iznosu od 27.247.712 evra prema 11.425.276 evra u 2014) iznose 216.014.170 evra odnosno 32,5% (www.apr.gov.rs) prema 203.716.943 evra odnosno 35,5% u 2014. godini (www.nbs.rs) od ukupne bruto premije. Pokrivenost TSO režijskim dodatkom iznosi 60,8% u odnosu na 58,5% u 2014. godini. TSO životnih osiguranja iznose 42.159.586 evra, a neživotnih osiguranja 173.854.584

¹³ U štete obaveznih osiguranja u saobraćaju uključen je doprinos garantnom fondu pri Udruženju, a kod osiguranja od auto-odgovornosti i doprinos Republičkom fondu zdravstvenog osiguranja koji služi za pokriće regresnih zahteva svih organizacija socijalnog osiguranja.

evra u kojima se sastoje TSO auto-odgovornosti u iznosu od 57.602.381 evro (NBS, 2016b). Kod izračunavanja merodavnog tehničkog rezultata TSO životnih i TSO neživotnih osiguranja umanjani za TSO auto-odgovornosti raspoređeni su na vrste osiguranja srazmerno visini bruto premije osiguranja.

Merodavan tehnički rezultat s režijskim dodatkom bez efekata reosiguranja i pasivnog saosiguranja iznosi 122 miliona evra, to jest 76%. Znatno je pozitivniji u odnosu na 71,9 miliona evra ili 83,2%, koliko je iznosio u 2014. godini. Neživotna osiguranja zabeležila su pozitivan rezultat od 125,2 miliona evra ili 66,7% u odnosu na 86,4 miliona evra tj. 73% u 2014. godini. Kod životnih osiguranja ostvaren je negativan tehnički rezultat u iznosu od 3,2 miliona evra, to jest 102,4% prema 14,5 miliona evra ili 113,3%, koliko je iznosio u 2014. godini.

Merodavan tehnički rezultat s režijskim dodatkom, kao indikator politike cena i adekvatnosti, tj. dovoljnosti premijskih sistema, potvrđuje da su premijski sistemi svih vrsta osiguranja, izuzev dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja 124,8% (2014=112,8%), osiguranja imovine od požara i nekih drugih opasnosti 105,7% (2014=104,6%), osiguranja života 104,8% (2014=118,4%), rentnog osiguranja 125,4% (2014=157,7%) i drugih vrsta osiguranja života 1516,4% (2014=72,6%) bili dovoljni za pokriće obaveza po osnovu ugovora o osiguranju, troškova sprovođenja osiguranja do visine obračunatog režijskog dodatka i drugih obaveza u skladu sa zakonom.

*Merodavan tehnički rezultat s troškovima sprovođenja osiguranja bez efekata reosiguranja i pasivnog saosiguranja*¹⁴ iznosi 37,3 miliona evra ili 91,2% u odnosu na negativan rezultat od 12,7 miliona evra ili 103,7% u 2014. godini.¹⁵ Kod neživotnih osiguranja zabeležen je pozitivan rezultat od 56,6 miliona evra tj. 81,6% prema 18,5 miliona evra ili 92,6%, a kod životnih osiguranja negativan u iznosu od 19,3 miliona evra ili 116,5% prema 31,2 miliona evra, to jest 133,9%, koliko je iznosio u 2014. godini. Posmatrano po vrstama osiguranja, tarifni sistemi nisu bili dovoljni za pokriće obaveza po osnovu ugovora o osiguranju, TSO i drugih obaveza u skladu sa zakonom kod šest vrsta neživotnih osiguranja (nezgode 123,2% prema 103,8%, dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja 169,4% prema 134,1%, auto-kaska 131,4% prema 123,5%, osiguranja vazduhoplova 141,1% prema 41,4%, osiguranja imovine od požara i nekih drugih opasnosti 156,7% prema 134,5% i osiguranja opšte odgovornosti od 118,1% prema 38,8%), te kod tri vrste životnih osiguranja (osiguranja života od 119,5% prema 139,9%, rentnog osiguranja od 144,6% prema 180,5% i kod drugih vrsta osiguranja života čak 2062,6% prema 96,4% u 2014. godini).

14 Troškovi sprovođenja osiguranja utvrđeni su preko APR-a bilansom uspeha društava za osiguranje posebno za životna i neživotna osiguranja (raspoređeni su po vrstama osiguranja srazmerno visini bruto premije), a za osiguranje od auto-odgovornosti na osnovu podataka NBS.

15 Narodna banka Srbije, Godišnji izveštaj o poslovanju i rezultatima rada 2015, str. 55, merodavan tehnički rezultat u samoprizrđaju s troškovima sprovođenja osiguranja iznosi 94,8%.

7.2. Finansijski rezultat

Društva za osiguranje i društva za reosiguranje utvrđuju dobitak, odnosno gubitak za pojedine poslove osiguranja kojima se bave i zbirno za sve vrste osiguranja u skladu sa zakonom o računovodstvu i zakonom kojim se uređuje osiguranje.

Tabela 7: Finansijski rezultati u evrima po srednjem kursu NBS 31. 12.

Godina	Opis	Neto dobitak		Neto gubitak		ND-NG	
		Iznos	Broj a.d.	Iznos	Broj a.d.	Iznos	Broj a.d.
2014	Osiguranje	22.804.793	12	19.825.907	9	2.978.886	21
	Reosiguranje	1.174.363	3	620.520	1	553.843	4
	Svega	23.979.156	15	20.446.427	10	3.532.729	25
2015	Osiguranje	33.791.497	13	14.152.842	7	19.638.655	20
	Reosiguranje	4.240.027	4	0	0	4.240.027	4
	Svega	38.031.524	17	14.152.842	7	23.878.682	24

Izvor: Narodna banka Srbije za 2014, a Agencija za privredne registre za 2015. godinu

U poslovima osiguranja i reosiguranja zajedno ostvaren je neto dobitak u iznosu od 23,9 miliona evra, što je za 6,8 puta više u odnosu na 3,5 miliona evra, koliko je iznosio u 2014. godini. U poslovima osiguranja dobitak od 19.638.655 evra rezultat je dobitka kod životnih osiguranja u iznosu od 7.277.032 evra (šest društava ostvarilo je dobitak od 10.333.884 evra, a pet društava gubitak od 3.056.852 evra) i dobitka kod neživotnih osiguranja u iznosu od 12.361.623 evra (10 društava ima dobitak 25.797.958 evra, a pet društava gubitak 13.436.335 evra). Gubitak neživotnih osiguranja bez osiguranja od auto-odgovornosti iznosio je 49.170.836 evra (šest društava beleži dobitak od 1.251.434 evra, a 11 društava gubitak 50.422.270 evra), ali je on pokriven zahvaljujući dobitku društava koja su obavljala poslove osiguranja od auto-odgovornosti, što je ostvarilo svih 11 društava u iznosu od 61.532.459 evra.

Sva četiri društva za reosiguranje ostvarila su neto dobitak od 4.240.027 evra.

8. Zaključak

Tržište osiguranja u Republici Srbiji u 2015. godini karakteriše nastavak trenda rasta bruto premije osiguranja i poboljšanje skoro svih pokazatelja u vezi s pokrićem rizika. Neto dobitak osiguranja veći je 6,6 puta, a reosiguranja 7,7 puta nego prethodne godine.

Zabeleženo je smanjenje svih vrsta racio brojeva, a najveće kod racija šteta, kombinovanog racija šteta i režijskog dodatka te kombinovanog racija šteta i troškova sprovođenja osiguranja, koji je u 2015. pozitivan u odnosu na onaj u prethodnoj godini, koji je bio negativan. Tehničke rezerve osiguranja nastavljaju višegodišnji trend rasta, a prvi put su premašile jednu milijardu evra.

Merodavan tehnički rezultat bez efekata reosiguranja i pasivnog saosiguranja u celini osetno je pozitivniji, naročito kod neživotnog osiguranja, uz zadržavanje negativnog rezultata kod osiguranja života koji je, ipak, povoljniji u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano u celini po vrstama osiguranja, postojeći premijski sistemi nisu dovoljni za pokriće šteta, troškova sprovođenja osiguranja i drugih obaveza u skladu sa zakonom kod šest vrsta neživotnih i tri vrste osiguranja života, što se ne odnosi na pojedinačne sisteme svih društava.

U celini posmatrano, ostvareni rezultati ukazuju na postepeni oporavak i povoljnu perspektivu daljeg razvoja tržišta osiguranja i reosiguranja u našoj zemlji.

Literatura

- Cerović, M. (2015) „Problemi funkcionisanja Garantnog fonda prema Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju“, *Evropska revija za pravo osiguranja*, broj 1/2015, strana 35–44, ispravka *Evropska revija za pravo osiguranja* broj 2/2015, strana 3, Udruženje za pravo osiguranja Srbije, Beograd.
- Cerović, M. (2016) „Problemi u vezi sa pravom na regres organizacija socijalnog osiguranja po osnovu osiguranja od autoodgovornosti“, *Evropska revija za pravo osiguranja*, broj 2/2016, strana 63–72, Udruženje za pravo osiguranja Srbije, Beograd.
- Agencija za privredne registre (2016), *Godišnji bilten finansijskih izveštaja 2015*, Beograd, maj 2016, strana od 375 do 380.
- Narodna banka Srbije (2014), Sektor osiguranja u Srbiji, Izveštaj za 2014. godinu.
- Narodna banka Srbije (2015), Godišnji izveštaj o poslovanju i rezultatima rada 2015.
- Narodna banka Srbije (2016a), *Tabela B, Osnovni makroekonomski indikatori, datum ažuriranja: 7. jul 2016.*
- Narodna banka Srbije (2016b), Izvodi iz godišnjih izveštaja o poslovanju za

2015. godinu koji sadrže uporedni pregled prihoda i rashoda u osiguranju od autoodgovornosti, za društva za osiguranje koja se bave tim osiguranjem, gojko.bjelanovic@nbs.rs / www.nbs.rs/524-6-1-2.pdf/Jun 14, 2016 at 1:20 PM
- Republički zavod za statistiku (2016), Bruto društveni proizvod (BDP) Republike Srbije 1995–2015. (ESA 2010), ažurirano 22. 6. 2016.
 - Udruženje osiguravača Srbije (2015), Izveštaj o poslovanju sa obračunom prihoda i rashoda garantnog fonda za 2014. godinu, Beograd, februar 2015. godine.
 - Udruženje osiguravača Srbije (2016a), Bilans uspeha u 2015. godini (obavezno osiguranje vlasnika motornih vozila od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima, šifra NBS 10.01), BUAO-2015.xlsl.
 - Udruženje osiguravača Srbije (2016b), Izveštaj o poslovanju sa obračunom prihoda i rashoda garantnog fonda za 2015. godinu, Beograd, februar 2016. godine.
 - Odluka o tehničkim rezervama (*Sl. glasnik RS*, broj 42/2015).
 - Zakon o osiguranju, *Službeni glasnik RS*, broj 55/04, 70/04-ispravka, 61/05-drugi zakon, 85/05-drugi zakon, 101/07, 63/09 Odluka US, 107/09, 99/11, 119/12 i 116/13.
 - Zakon o obaveznom osiguranju u saobraćaju, *Službeni glasnik RS*, broj 51/09, 78/11, 101/11, 93/12 i 7/13 Odluka Ustavnog suda.
 - Zakon o osiguranju, *Službeni glasnik RS*, broj 139/14.
 - www.nbs.rs/internet/cirilica/60/60_2/index.html
 - www.apr.gov.rs/РЕГИСТРИ/ФИНАНСИЈСКИИЗВЕШТАЈИ/ПРЕТРАГАОБЈАВЉЕНИХФИНАНСИЈСКИИЗВЕШТАЈАПОЧЕВОД2014ГОДИНЕ.aspx